

Memoria

Jessica (Tilda Swinton) er en skotsk orkidédyrker på besøk hos sin søster i Bogotá. En dag hører hun et mystisk smell, som ingen andre ser ut til å høre. Lyden gjentar seg i ulike situasjoner. Dette sender henne ut på en eksistensiell reise som blant annet tar henne til en arkeologisk utgravningsplass hvor ritualer i tidligere tider har funnet sted, og til et møte med en fiskeskjellsamler som er et medium for de dodes kollektive hukommelse.

Tilda Swintons karakteristiske og bestemt vestlige fremtoning er et slående element der hun vandrer rundt i Colombia. Memoria er en dvelende og mystisk film. Regissør Apichatpong Weerasethakul (f. 1970, Thailand) er kjent for sin magisk realisme; han ønsker å mane fram emosjonelle dybder av tilsynelatende ingenting. Filmen er full av lange tablåer hvor alt nesten ser ut til å gå i sakte film, men likevel blir filmen full av spenning. Bilder, komposisjon, lyd, lys og andre visuelle og narrative elementer er sydd sammen i en helhet som gjør at denne filmen skiller seg fra de fleste tradisjonelle filmfortellinger.

Memoria vant juryprisen under Cannes Film Festival. Se filmens [trailer](#).

Filmen er kategorisert innen sjangeren drama, all tale foregår på engelsk og spansk – og den varer i 2 timer og 16 minutter.

EGNETHET I SKOLEN

Memoria har ikke fått en nedre aldersgrense, den er "tillatt for alle". Medietilsynets begrunnelse for dette er at filmen "ikke inneholder scener som antas å virke skadelige for barn". Imidlertid, i skolesammenheng, med tanke på filmens formspråk, tematikk og kunstneriske uttrykksform, egner filmen definitivt seg best i ungdomsskolen og på videregående.

Det faglige arbeidet knyttet til en visning av Memoria vil kunne bidra til å nå flere av lærerplanens kompetansemål, ikke minst i fagene norsk (språk/kommunikasjon), KRLE (etikk/moral), samfunnsfag (samhandling/historie/geografi), naturfag (sanser/helse), musikk (lydformidling/-kommunikasjon) og spansk. I den nye læreplanen er tre tverrfaglige temaer løftet opp: Bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap, samt folkehelse og livsmestring. Filmer som Memoria vil kunne egne seg spesielt godt til bruk opp mot sistnevnte tema.

Les mer om [læreplanmål](#).

OPPGAVESAMLING

Oppgavene under kommer ikke i en bestemt rekkefølge. Disse kan ulike faglærere og elever selv velge blant for å rette fagutbyttet dit man ønsker. Merk: Det er ikke tenkt at det skal jobbes med samtlige oppgaver. Hver enkelt lærer må gjerne, med utgangspunkt i egen elevgruppe, vurdere (og eventuelt korrigere) de ulike oppgavers vanskelighetsnivå og formuleringer. Velg også selv om besvarelsene skal skje skriftlig eller muntlig, og hvorvidt elevene skal jobbe individuelt eller i grupper. Mange av oppgavene passer også godt til klasse-/gruppediskusjon.

Flere av spørsmålene/oppgavene kan nødvendigvis ikke besvares ut fra informasjon fra filmen alene, så å i tillegg gi elevene tilgang til internett og ulike oppslagsverk vil være avgjørende. Langt fra alle spørsmål vil ha klare fasitsvar. Noen av spørsmålene/oppgavene henspiller på mindre fremtredende – men viktige – elementer i handlingen. Det bør derfor ikke være for stor avstand i tid mellom forarbeid, visning og etterarbeid.

Filmstudieark

Forfatter: Per Olav Heimstad
Klassetrinn: [8. - 9. trinn, 10. trinn, Videregående]
Fag: Norsk, Samfunnsfag, KRLE-faget, Musikk
Tema: Filosofi og etikk, Framtidshåp og drømmer, Geografi, Helse, Identitet, Individ/gruppe, Kunst, Løgn/sannhet, Musikk, Naturfag, Språk og uttrykksmåter

Fakta

Originaltittel: Memoria
Regi: Apichatpong Weerasethakul
Roller: Tilda Swinton, Elkin Díaz, Jeanne Balibar
Manus: Apichatpong Weerasethakul
Genre: Drama
Nasjonalitet: England / Frankrike / Tyskland / Kina / Sveits / Mexico / Colombia / Thailand / Qatar
Språk: spansk/engelsk
Produsent: Apichatpong Weerasethakul, Diana Bustamante, Simon Fields, Keith Griffiths, Charles de Meaux, Michael Weber, Julio Chavezmontes
Lengde: 2 t. 16 min.
Distribusjon: Another World Entertainment
Produksjonsår: 2021
Aldersgrense: Tillatt for alle

Filmplakat:

A: MEMORIA – EN ANNERLEDES FILM (Forberedelsesoppgaver)

Memoria er en film som nok vil skille seg ut fra den type film de fleste er vant til å se. Uten å avsløre for mye av filmens innhold, kan man velge blant disse forberedelsesoppgavene:

- 1) Se filmens trailer, og snakk sammen om hva dere tror er filmhandlingens hovedtrekk.
- 2) Memoria tilhører filmkategorien "slow cinema". Bruk internett og finn ut hva som legges i denne benevnelsen.
- 3) Vær forberedt på at enkelte scener og sekvenser er både lange og langsomme. Prøv å bli oppmerksom på disse underveis i visningen, og tenkt gjennom hvilke detaljer du kan få tid til å studere, enn det du rekker når du ser en film med høyere tempo. (Tips: når Jessica stopper opp for å høre på et jazzband spille, eller når hun møter sin søster (og hennes familie) på restaurant.)
- 4) Under kan dere lese sitater av to filmanmeldere. Hva får disse sitatene dere til å tro om og forvente av filmen?

«Lyden av stilhet. Memoria setter både den indre og den ytre verden i langsom bevegelse» - Klassekampen

«Forbløffende spennende. Gåtefull og mystisk fabel. Tilda Swinton er perfekt i hovedrollen» - Aftenposten

B: KARAKTERSTUDIE: JESSICA

- 1) Hva får vi vite om Jessica? Skriv ned 8-10 stikkord som beskriver henne og hennes liv; etterpå sammenligner du med hva andre i klassen har skrevet.
- 2) I de fleste (tradisjonelle) historiefortellinger gjennomgår fortellingens hovedperson (protagonisten) en forandring i løpet av handlingen. Det at en karakter høster erfaringer som utløser personlige endringer, er en veletablert ingrediens i de fleste vestlige filmmanus. (Bare tenk gjennom alle de filmene du har sett.) Memoria er ikke et unntak. Eller? På hvilke måter mener du at Jessica forandrer seg i løpet av filmen?
- 3) I filmens start skjønner Jessica at hun trenger hjelp, ulike former for hjelp. Dette oppsøker hun (mer eller mindre bevisst) hos forskjellige personer. Hvilke personer, og hva slags type hjelp er det disse kan tilby?

4) Vi får vite nokså lite om de andre karakterene som utgjør Jessicas familie. Sitt sammen i grupper og skriv ned en kort beskrivelse av Jessicas nærmeste familierelasjoner i Bogotá. Etterpå sammenligner dere med hva de andre gruppene har skrevet; hvem fikk med seg hva?

5) Yrkesmessig har Jessica orkideer som sitt spesialområde. Kan det være noen spesielle grunner til at Apichatpong Weerasethakul, filmens regissør og manusforfatter, valgte å gi henne dette yrket? Sier dette noe vesentlig om Jessicas karakter? Påvirker det hendelsesforløpet? Tilfører dette noe til en mulig tolkning av filmens budskap eller poetiske uttrykk? Snakk sammen om dette.

6) Er den unge og den gamle Hernán kun noen som Jessica innbiller seg? Snakk sammen i grupper, og kom frem til argumenter for og imot.

C: SANSEOPPLEVELSER

Denne filmen kan tolkes på flere ulike måter. Imidlertid, uansett hvordan man tilnærmer seg handlingen og budskapet, så kommer man ikke bort fra at sanseopplevelser er viet mye fokus, ikke minst lydopplevelser. (Både hvordan Jessica lytter, og de lydkulissene vi som publikummere blir møtt med.) For å jobbe med følgende oppgaver, kan man med fordel befinne seg utendørs, gjerne i et naturområde.

1) Sitt helt stille sammen et sted dere synes er egnet. Lytt. (Lukk gjerne øynene.) Etter en stund samtaler dere om hvilke lyder hver av dere la merke til, og hvordan dere opplevde dem. (Vekket lydene noen følelser, minner, assosiasjoner...?)

2) Hernán (den eldre) hevder at steiner lagrer minner, som han kan oppfatte gjennom vibrasjoner. Uavhengig av hva du måtte mene om dette, hvilke sanseopplevelser kan du få av å holde en stein? Finn en stein, hold på den – og kjenn etter.

3) I filmen hører vi flere eksempler på lyder laget av vann. Hvilke? Prøv å legg merke til hvor ofte du opplever lyden av vann i hverdagen din. (Det kan da hjelpe å bruke tid i naturen.) Skriv ned eksempler du erfarer i løpet av noen dager, og sammenlign til slutt med hva andre i klassen har skrevet ned. (Alternativt: Lag en konkurranse hvor dere i løpet av en dag skal gjøre lydopptak (gjern med film) av ulike, naturlige lyder av vann. Hvem klarer flest?)

4) Lyder kan påvirke oss nokså ulikt ut fra hvor langt unna lydilden man befinner seg. Det er for eksempel forskjell på å høre tordenbråk langt unna, og det å høre tordenbråk rett over huset sitt. Snakk sammen om andre slike eksempler; hvilke lyder forandrer karakter og påvirker sansene og opplevelsene våre forskjellig, avhengig av avstand?

5) Hernán (den eldre) isolerer seg, og begrenser hva han "tar inn", fordi han sier at han husker alt. I vår moderne hverdag bombarderes sansene våre med ulike inntrykk, ikke minst om man oppsøker alt slags innhold på sosiale medier o.a. Snakk sammen i klassen om erfaringer man har med at inntrykk en får fra omverdenen blir værende igjen i hodet som uønsket støy. Hva kan man eventuelt gjøre for å motarbeide dette?

D: SKRIVEOPPGAVER

1) Inspirert av filmen, skriv et dikt som passer til et av følgende tittelforslag:

- Lyden bare jeg hører
- Ti bilalarmer samtidig
- Skjeletter i tunellen
- Tunellen i min hodeskalle
- Jazzbandets åpne dør
- Steinens historie

- Se verdens skjønnhet
- Romskipet drar
- ... eller velg din egen tittel.

2) Skriv en tekst hvor du forsøker å beskrive hva som skjer inne i Jessicas hode rett etter at hun hører den mystiske lyden. Teksten din trenger ikke å ha mye handling, den trenger heller ikke være veldig lang, men konsentrer deg om å skildre Jessicas sanser og følelser. (Bruk tankereferat i stedet for handlingsreferat.) Gi teksten din en passende tittel. Etterpå kan dere lese ferdige resultat høyt for hverandre i klassen.

3) Når Jessica sitter sammen med Hernán i lydstudioet, bruker hun ulike sammenligninger for å beskrive den mystiske lyden hun hører. Hun beskriver lyden som "en betongkule som faller ned i en haug metall omgitt av saltvann", og når Hernán prøver å lage en digital lyd som ligner, ber hun han gjøre lyden mer "jordaktig", rundere og med mer bass. Oppgave: Velg en lyd som alle i klassen får høre. (Bruk eventuelt et keyboard med lydeffekter.) Så skal hver enkelt skrive ned en beskrivelse av denne lyden ved hjelp av ulike sammenligninger og assosiasjoner. Etterpå kan dere lese opp hva dere har skrevet for hverandre høyt i klassen. (Kanskje tekstene kan fremføres som om de var dikt?)

E: DIVERSE

- 1) Hvorfor har filmen fått tittelen Memoria, tror du?
- 2) Mye av filmens handling finner sted i Bogotá, som er hovedstaden i Colombia. Finn Bogotá på et kart. Hva vet dere i klassen om Colombia fra før? Bruk internett og finn grunnleggende informasjon om landet.
- 3) Hva jobber en arkeolog med?
- 4) Jessicas søster forteller om "Det usynlige folket" i Amazonas-jungelen. Finnes det folkeslag i dag som lever isolerte fra resten av verden? Bruk internett og finn ut. Diskuter fordeler og ulemper med å tilhøre et samfunn som lever avskåret fra omverdenen.
- 5) Legen forteller Jessica at "Salvador Dali forsto verdens skjønnhet." Finn informasjon om Salvador Dali på internett, og diskuter hva dere tror legen kan ha ment med det hun sa.
- 6) På hvilke ulike måter kan minner fra fortiden bli lagret for ettertiden? Lag deg en liste, og etterpå sammenligner du med hva andre i klassen har skrevet. (Ta utgangspunkt i både veldig korte og veldig lange tidssprang.)

F: ORD, UTTRYKK OG SPRÅK

- 1) Hva betyr ordene hertz, antropolog, empati, hallusinasjon, nanoteknologi og ritual? (Alle disse ordene er brukt i filmen.)
- 2) Hernán hevder han skjønner språket til brøleapene. Hvilke dyr kjenner du til som det er mulig å tolke lydene til? Hvor mye av dyrs språk er det mulig for mennesker å forstå? Snakk sammen i klassen om dette.
- 3) Jessica resiterer et dikt hun selv har skrevet, dette: "Bortenfor blomsterbladene og de en gang rasende vingene peser luften mot dens bleknende skygge." Hvordan tolker du innholdet i dette diktet. Snakk sammen i grupper om mulige betydninger.
- 4) Legen som Jessica oppsøker sier til slutt: "Jesus er med deg." Hva legger hun i dette, tror du?
- 5) Navnet på Hernáns band er The Dept Of Delusion Ensemble. Hvilken betydning tror du kan ligge i dette bandnavnet?

G: GENERELLE FILMSTUDIESPØRSMÅL

- 1) Hva handlet denne filmen om? Beskriv med bare noen få ord.
- 2) Hvor bra synes du filmen var? Hva likte du godt og hva likte du dårlig? Begrunn synspunktene dine.
- 3) Hvorfor tror du filmskaperne har hatt et ønske om å lage akkurat denne filmen?
- 4) Hvilke ulike følelser ga filmopplevelsen deg? Gjorde noen av scenene i filmen deg glad? Ble du noen gang trist i løpet av handlingen? Skremt? Flau? Sint? Hva fikk deg til å le? Gjorde noe deg redd? Følte du på noe tidspunkt ubehag? Reagerte andre i klassen på samme måte som deg? Snakk sammen om dette.
- 5) Hvilke virkemidler har filmskaperne brukt for å få frem ulike stemninger? (Stikkord: klipp, musikk, tempo, farger, lys/mørke m.m.)
- 6) Skriv en anmeldelse av filmen. Fortell om hva du likte og hva du ikke likte. Hva synes du om

skuespillerne? Begrunn synspunktene dine.

Send gjerne respons på dette filmstudiearket til poheimstad@hotmail.com. Takk!

Per Olav Heimstad (f. 1973) er adjunkt og har undervist i ungdomsskolen siden 1999. Han driver også enmannsfirmaet POHphoto (pohphoto.com) og har bl.a. jobbet som fotograf, film-/musikkannemelder, tegneserietegner, forfatter og statist/smårrolleskuespiller.

Norsk Filminstitutt

Adresse Oslo: Dronningens gate 16 0152 Oslo, +47 22 47 45 00

Adresse Bergen: Media City Bergen, Lars Hilles gate 30, 5008 Bergen